

N:o 58.

Ank. till Riksd. kansli den 21 april 1890, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående byte af mark mellan kronan och Örebro stad.

(I. A.)

Uti en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Örebro län med skrifvelse den 9 december 1889, jemte magistratens i Örebro yttrande, till Kongl. Maj:t insänd skrift hade stadsfullmäktige i nämnda stad, jemlikt deras vid sammanträde den 7 november samma år fattade beslut, anhållit, att staden finge af kronolägenheten Alnängarne i Långbro socken af Örebro härad tillbyta sig ett för staden behöfligt område af 13 hektar 7,09 ar, innefattande dels den mark, söder om Köping—Hults jernvägs bibana till Skebäcks lastageplats, hvilken icke redan blifvit af Kongl. Maj:t och kronan afträdd till staden samt till tomtplats och väg för ett nytt länssjukhus, dels ock en smalare jordremsa norr om nämnda bibana vid den s. k. Skolgatan inom Örebro stadsplan, hvilka områden vid å stället hållen besigtning af t. f. domänintendenten Th. Hahr med biträden den 1 juni 1889 värderats till 39,827 kronor, emot dels vederlag af den från Alnängarne i följd af sjöarne Hjelmarens och Qvismarens sänkning utbrutna, af staden sedermera från Hjelmarens och Qvismarens sjösänkingsbolag genom köp förvärfvade s. k. vinstjord om 22 hektar 10,2 ar, hvilken jord vid berörda besigtning värderats till 17,528 kronor, dels

Bih. till Riksd. Prot. 1890. 4 Saml. 1 Afd. 40 Häft.

ock en kontant mellangift, motsvarande skilnaden emellan ofvannämnda båda belopp, eller 22,299 kronor.

Vid denna ansökning funnes fogade dels en af förste landtmätaren O. Tengvall år 1889 upprättad karta, dels ock styrkt afskrift af det vid ofvan omförmälda värdering hållna protokoll, hvari funnes intagen beskrifning öfver så väl den Örebro stad tillhöriga, från Alnängarne förvärfvade vinstjord som ock det område af Alnängarne, staden önskade tillbyta sig mot vinstjorden; och hade till stöd för sin ansökning stadsfullmäktige anfört, att af det område, Örebro stad önskade att från Kongl. Maj:t och kronan förvärfva, skulle, enligt upprättad plan för den ny-anlagda kanalen från Skebäcks hamn upp till staden, en stor del erfordras till hamn för upplag af tyngre och skrymmande gods, för hvilket ändamål norra grenen af Svartån med stora uppoffringar från stadens sida gjorts segelbar; att, då annat lämpligt aflopp icke kunde beredas, en ej ringa del af den mark, staden sökte att få tillbyta sig, komme att tagas i anspråk för framdragande i densamma af aflopps-rör för norra stadsdelens dränering; att för tillgodoseende af den allmänna trafiken vissa uppgifna gator måste dels framdragas till norra hamnen och dels förlängas till och utefter Köping—Hult-jernvägens bibanespår; att, då hamn- och kanalaneläggningen framkallade ökad trafik, det blefve nödvändigt att å denna sida af staden bereda tillgång på byggnadstomter, men att sådant vore omöjligt, så länge Alnängarne, som sträckte sig fram till de redan bebyggda stadsdelarne, förblefve kronolägenhet; att hvad anginge den af Svartåns båda grenar omslutna s. k. Stora holmen, hvilken under en lång följd af år varit upplåten till promenadplats för stadens invånare, stadsfullmäktige, då staden inom sitt område vore nära nog i saknad af sådana allmänna platser, hoppades, att holmen äfven hädanefter måtte för samma ändamål kunna bibehållas, hvarförutom den i framtiden jemväl kunde blifva behöflig för staden såsom upplagsplats vid ifrågakommande reparationer eller ombyggnad af kanalen, dertill annan närbelägen plats helt och hållet saknades; samt att Kongl. Maj:t och kronan genom bytet skulle komma att förfoga öfver Alnängarnes hela egoområde norr om jernvägsspåret från Skolgatans blifvande östra gräns ända ut till Hjelmaren.

Med afseende derå att staden hade behof af ifrågavarande egoområden samt kronans rätt och bästa syntes vara genom den verkställda uppskattningen och erbjudna mellangiften väl tillgodosedda, hade magistraten hemställt, att ansökningen måtte varda bifallen; och jemväl Kongl. Maj:ts befallningshafvande hade, med förmälan att, för att staden skulle

kunna draga åsyftad nytta af den dyrbara kanal- och hamnanläggning, staden enligt fastställd plan utfört, det vore nödigt att staden jemväl komme i besittning af området invid norra hamnarmen, tillstyrkt bifall till ansökningen, helst det af staden erbjudna pris syntes fullt motsvara områdets värde.

Till följd af erhållen remiss hade domänstyrelsen afgifvit utlåtande af den 31 sistlidne januari och deri, beträffande tillkomsten af de i ansökningen omförmälda afsöndringar från kronolägenheten Alnängarne, erinrat *dels* att genom kongl. brefvet den 21 april 1886 Örebro stad medgifvits att för Svartåns kanalisering exproprieras nödig mark från kronolägenheten, samt att det på grund häraf till staden upplåtna område, enligt hvad instrumentet öfver den 12 augusti 1887 å lägenheten hållen arrendeuppskattning upplyste, utgjorde tillsammans 10 tunnland 29,6 kappland eller 5 hektar 39 ar, hvarför i expropriationsersättning betalats ett belopp af 9,401 kronor 10 öre, *dels ock* att Kongl. Maj:ts den 7 juni 1889 förklarar, att från Alnängarne finge till tomplats för nytt länssjukhus med tillhörande byggnader och väg dertill för alltid upplåtas ett å upprättad karta utmärkt jordområde af 4 hektar 94,9 ar mot ersättning af 7,002 kronor 50 öre för tomplatsen, men utan ersättning för det område, som vore afsedt till väg, med tillträdesrätt den 14 mars 1890 eller dessförinnan, om öfverenskommelse mellan landstinget och arrendatorn af lägenheten träffades, och med skyldighet för landstinget att *dels* sistnämnda dag i länets ränteri inbetala ersättningssumman, *dels* anlägga och med gångbanor förse omförmälda väg samt att för all framtid underhålla och upplåta vägen till allmänt begagnande utan någon afgift af de trafikerande, *dels ock* bekosta så väl flyttning af en öfver tomtens ledande egoväg som äfven anläggning och framtida underhållet af stängsel kring det afsöndrade området, så långt detta mötte kronans mark.

Vidare hade domänstyrelsen meddelat att, sedan med anledning af väckt fråga om anläggning af ett artillerietablisement invid Örebro stad, hvilket skulle taga i anspråk, bland annat, områden å Alnängarnes norr om jernvägsspåret belägna mark, genom kongl. brefvet den 17 maj 1889 förordnats, att kronolägenheten liksom densamma angränsande kronhemmanen Rynninge n:is 1 och 2 skulle utarrenderas på en tid af allenast två år, räknadt från löpande arrendeperioders utgång den 14 mars 1890, numera af Kongl. Maj:ts befallningshafvande upprättats aftal med Örebro stad, som innehade arrenderätten till lägenheten, om dess öfvertagande å nyo för berörda tid med vilkor, bland andra, att i årligt arrende skulle erläggas 2,629 kronor 50 öre.

Då hufvudsakliga delen af det område, staden önskade förvärfva, i följd af jernvägens sträckning saknade sammanhang med kronolägenhetens egentliga egokomplex, men denna deremot lämpligen låte sig förenas under ett bruk med den kronan erbjudna vederlagsjorden, samt ur hushållssynpunkt det föreslagna utbytet af mark således måste anses lända kronolägenheten till gagn; då den mellangift, staden skulle erlägga, syntes fullt nöjaktig; då, så vidt styrelsen hade sig bekant, den till afhändande från kronan ifrågasatta marken ej för något dess behof erfordrades, vare sig för anläggningen af artillerietablissementet eller i öfrigt; samt då genom bytet stadens utveckling i väsentlig mån torde befrämjas, hade domänstyrelsen hemställt, att egoutbytet, som ifrågasatts, finge ega rum, dock under vissa af styrelsen föreslagna villkor.

Enligt ett i arméförvaltningen uppgjort karteutkast vore det område af kronolägenheten Alnängarne, som blifvit ifrågasatt för anläggning af ett artillerietablissement med tillhörande exercisfält invid staden Örebro, beläget norr om Köping—Hults jernvägs bibana till Skebäck och omfattade således icke den mark, som staden nu önskade tillbyta sig af nämnda kronolägenhet; och framginge af ofvan omförmälda beskrifning, att de områden, staden önskade tillbyta sig, rätteligen utgjorde 13 hektar 70,9 ar.

Med afseende å hvad sålunda i detta ärende förekommit, och då det icke syntes vara något att erinra mot de villkor, domänstyrelsen i fråga om bytet föreslagit, har Kongl. Maj:t i en till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling remitterad proposition (n:o 32) af den 28 februari detta år föreslagit Riksdagen medgifva:

att Örebro stad måtte af kronolägenheten Alnängarne i Långbro socken af Örebro län få tillbyta sig de å en af förste landtmätaren O. Tengvall år 1889 upprättad karta med litt. B angifna områden om tillsammans 13 hektar 70,9 ar, emot dels vederlag af den å samma karta med litt. A. betecknade, från Alnängarne i följd af sjöarne Hjelmarens och Qvismarens sänkning utbrutna, af staden sedermera genom köp förvärfvade jord om 22 hektar 10,2 ar, dels ock en kontant mellangift af 22,299 kronor, dock under villkor dels att egoutbytet finge träda i verkställighet den 14 mars 1892, då den tid, hvarunder lägenheten Alnängarne vore på arrende till staden upplåten, tilländaginge, men äfven dessförinnan, derest staden fränsade sig alla anspråk på afkortning i det för lägenheten i sin helhet nu utgående arrendet eller annan ersättning, hvartill stadgandena i det med staden afslutade arrendekontrakt möjligen kunde gifva anledning, dels att mellangiften, 22,299 kronor, skulle af staden i länets ränteri levereras nämnda dag, dels att, derest bytet först

den 14 mars 1892 trädde i verkställighet och lägenheten Alnängarne komme att från denna dag fortfarande utarrenderas, staden skulle vara skyldig då lemna vederlagsjorden väl häfdad och i god växtkraft med verkstaldt trädesbruk samt höstplöjning, gräsfrö- och höstsädessådd enligt begagnad kulturplan mot ersättning för den året före afträdet verkställda sådd afvensom för trädesbruket och höstplöjningen af blifvande tillträdaren, hvilken ersättning i händelse af tvist skulle bestämmas af tre gode män, af hvilka staden och tillträdaren skulle välja hvar sin och den tredje utses af de sålunda valde eller, om desse ej blefve om valet ense, af Kongl Maj:ts befallningshafvande i länet; samt

att mellanafgiften måtte få användas på enahanda sätt, som vore bestämdt i fråga om köpeskillingarne för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning egde rum jemlikt kongl. brefvet den 29 maj 1874.

Då det föreslagna jordutbytet synes vara jemväl för kronan fördelaktigt, och utskottet icke haft något att erinra emot den ifrågasatta mellangiftens belopp, får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 21 april 1890.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
